

Pomáhat a chránit

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY

Policejní prezident

PCR99ETRpo41271549

Č. j. PPR-16624-12/ČJ-2016-990220

Praha 27. června 2017

Počet listů: 9

Vážená paní
Mgr. Anna ŠABATOVÁ, Ph.D.,
veřejná ochránkyně práv
Údolní 39
602 00 BRNO

na vědomí

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno
K sp. zn.: IV. ÚS 4150/16

**Úmrtí pacienta psychiatrického oddělení nemocnice – sdělení
Ke sp. zn. 2618/2016/VOP/MLU-8974/2017**

Na základě obdržené zprávy ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve shora uvedené věci zasílám vyjádření ke zjištěným nedostatkům a pochybením.

**1. K problematice povahy taseru jako donucovacího prostředku a právnímu zakotvení
v právním řádu České republiky**

V jednom ze svých závěrů uvádíte, že *taser je třeba vnímat jako donucovací prostředek s menším nebezpečím způsobení smrti (méně smrtící) a s velkým rizikem působení zbytné bolesti, nikoliv jako prostředek ze své podstaty nesmrtící, jak je v současné době vnímán právem České republiky*. Dále poté uvádíte, že *by právní úprava České republiky měla reflektovat reálná rizika spojená s užíváním taserů jako donucovacího prostředku a jeho skutečnou povahu zbraně méně smrtící, avšak jednoznačně letální*. Dle Vašeho názoru je zcela nevhodné, aby byl taser právně zařazen mezi běžné donucovací prostředky stanovené zákonem o Policii ČR, neboť jeho nebezpečnost a povaha se blíží spíše zbraním. Tomu by měly odpovídat i zákonné požadavky a

Strojnická 27
170 89 Praha 7

Tel.: +420 974 834 351
Fax: +420 974 834 700
Email: pp.sekretp@pcr.cz

www.policie.cz

podmínky jeho používání v praxi, samozřejmě včetně tomu odpovídajícímu výcviku a vzdělávání policistů, kteří jsou tasery vybaveni, jakož i jejich kolegů a nadřízených.

Dovolte, abych se k uvedené problematice vyjádřil trochu obsírněji.

Pojem zbraň je v českém právním řádu definována nejednotně a je tedy nutné mezi těmito pojmy rozlišovat. Nejširší definice pojmu zbraň je obsažena v ustanovení § 118 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, (dále jen „trestní zákoník“), podle kterého se zbraní rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. Podle dosavadní judikatury lze tedy za zbraň ve smyslu trestního zákona považovat například motorové vozidlo, injekční stříkačku s jehlou, hasící přístroj či kámen. Je tedy zřejmé, že zbraní ve smyslu trestního zákona jsou jak letální, tak neletální prostředky použití síly. Podle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, se zbraní rozumí kategorie střelných zbraní uvedených v §§ 3 až 7 tohoto zákona. Střelnou zbraní se přitom rozumí zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost. I zde se tedy může jednat, jak o zbraně letální, tak o zbraně neletální.

Použití síly Policií České republiky je upraveno v hlavě IX zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, (dále jen „zákon o Policii České republiky“). Tato hlava rozlišuje **mezi donucovacími prostředky a zbraní**, přičemž mezi donucovací prostředky jsou zařazeny například slzotvorné, elektrické nebo jiné obdobně dočasně zneschopňující prostředky, obušek a jiný úderný prostředek, vrhací prostředky, vodní stříkač a jiné. Mezi donucovací prostředky tak řadíme i použití prostředku, který je trestním zákoníkem a zákonem o zbraních označen za zbraň. Naopak zbraní ve smyslu ustanovení § 56 zákona o Policii České republiky se rozumí pouze zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo. Z výše uvedeného lze abstrahovat základní rozlišující hledisko mezi zbraní a donucovacím prostředkem podle zákona o Policii České republiky – zbraní ve smyslu ustanovení § 56 zákona o Policii České republiky se rozumí pouze **zbraň smrtící**.

A contrario všechny nesmrtící, a chcete-li i méně smrtící, zbraně jsou řazeny mezi donucovací prostředky. Je zřejmé, že v praxi Policie České republiky není z hlediska zákona explicitně rozlišováno mezi použitím síly smrtící, méně smrtící a nesmrtící. Mezi policisty je zaužíván pojem *nesmrtící síla* ve vztahu ke všem donucovacím prostředkům. To však samo o sobě nemusí znamenat, že si policisté neuvědomují rizika na zdraví a život, která použití konkrétního donucovacího prostředku doprovázejí. Chápání pojmu méně smrtící a nesmrtící síla je totiž velmi relativní. Dokladem toho je vymezení zbraně méně smrtící a nesmrtící v různých odborných publikacích a mezinárodních dokumentech.

Severoatlantická aliance vykládá pojem nesmrtící zbraň takto:

„weapons which are explicitly designed and developed to incapacitate or repel personnel, with a low probability of fatality or permanent injury, or to disable equipment, with minimal undesired damage or impact on the environment“ (NATO mission statement, October 13, 1999)

¹ Tedy zbraně, jejichž původním účelem je smrt či vážné zranění osoby.

Podle Výzkumného institutu OSN pro otázky odzbrojení je nesmrtící zbraň:

„weapons specifically designed to incapacitate people or disable equipment, with minimal collateral damage to buildings and the environment; they should be discriminate and not cause unnecessary suffering; their effect should be temporary and reversible; and they should provide alternatives to, or raise the threshold for, use of lethal force.“

Přes veškeré snahy se mi nepodařilo najít shrnující definici méně smrtících zbraní. Méně smrtící zbraně jsou tak často definovány pouze svým příkladným výčtem, jakožto zbraně na principu elektrického šoku, akustické zneschopňující prostředky, kinetické prostředky, slzotvorné prostředky a jiné.² Upozorňuji, že na všechny tyto prostředky lze vztáhnout definici uvedenou shora k nesmrtícím zbraním. Slovo nesmrtící totiž neznamená, že tyto zbraně nemohou způsobit smrt, nýbrž znamená, že tyto zbraně nebyly primárně vyvinuty ke způsobení takových následků, a jejich způsobení je nepravděpodobné.³

Ostatně i ve zprávě zvláštního zpravodaje OSN Christofa Heynse z roku 2014, na kterou se odkazujete, je v případě popisů méně letálních zbraní používána odborná literatura o zbraních neletálních (poznámka pod čarou číslo 63).⁴ Správně parafrázujete slova Christofa Heynse, že *každé použití síly vůči člověku může za určitých okolností vést ke ztrátě života nebo vážnému zranění*, což činí z každé nesmrtící síly zároveň sílu méně smrtící.

Výše uvedené oba tyto pojmy značně relativizuje a činí je nerozlišitelnými. Lze tedy konstatovat, že donucovací prostředky taxativně vyjmenované v ustanovení § 52 zákona o Policii České republiky lze označit také za méně smrtící. Pro policisty a pro policejní praxi obecně je bez jakékoliv relevance, jak tyto prostředky budeme nazývat. Pro policisty v přímém výkonu služby je relevantní pouze informace, zdali konkrétní prostředek nebo zbraň byla vyvinuta k tomu, aby způsobila smrt či vážná a trvalá zranění či byla vyvinuta za účelem získání kontroly nad osobou bez způsobení vážných následků. **Pokud tedy zpochybňujete vnímání taseru jako nesmrtící zbraně, prosím, o diferenciaci mezi zbraní neletální a zbraní méně letální a prosím o zdůvodnění, jak hodnocení taseru jako nesmrtícího donucovacího prostředku neodpovídá skutečné realitě.** Sama uvádíte, že výzkumy na dobrovolnících a zpětné analýzy jednotlivých případů ukazují, že **u naprosté většiny zasažených osob nejsou patrné následky taseru.** Závěr o povaze taseru přitom nelze učinit pouze z účinků na zvláště zranitelné osoby, neboť k případům mimořádných reakcí na použití síly, které mohou skončit smrtí, je u těchto osob zvýšena **ve vztahu ke všem donucovacím prostředkům.** Proto je také použití donucovacích prostředků vůči těmto osobám zákonem značně omezeno.

Je-li z Vaší strany namítáno, že se výrobce snaží minimalizovat či zcela eliminovat případnou odpovědnost za škodu na zdraví či úmrtí, ke kterým může použitím taserů dojít, vyjmenováním celé řady zdravotních rizik spojených s použitím taseru v materiálu určeném pro výcvik, lze k tomu uvést následující. Nelze hodnotit negativně, že se výrobce taseru snaží upozornit na pravděpodobné i méně pravděpodobné zdravotní komplikace. Stejně jako u příbalových letáků

² To její amnesty

³ BART, Koene, Fatiha ID-BOUFKER a Alexandre PAPY. *Netherlands Annual Review of Military Studies* [online]. [cit. 2017-06-08]. Dostupné z: http://www.isofms.org/cms/uploads/KineticNon-LethalWeapons_Koene_Id-Boufker_Papy.pdf

⁴ Odkaz ze zprávy ombudsmanky

léčiv v částech upozorňující na vedlejší účinky, je odpovědností výrobce upozornit na všechna zdravotní rizika, která by se v souvislosti s použitím jejich produktů mohla vyskytnout. Opět lze však kvitovat, že stejný či dokonce rozsáhlejší výčet zdravotních rizik by mohl být sepsán ke všem donucovacím prostředkům.

Dále uvádíte, že s ohledem na jednoduchost a zároveň značnou účinnost taseru je velmi snadno zneužitelný v praxi a může svým způsobem nabádat policisty k jeho nadužívání za účelem usnadnění prováděného zásahu. S tímto tvrzením si dovoluji nesouhlasit. Taser je **jediný donucovací prostředek, jehož použití a intenzitu jeho použití lze zpětně dohledat**, a to na základě přesně a nesmazatelně zaznamenaného data, času a délky každého výboje. Tasery X26 obsahují také malá identifikační kolečka, která jsou při výstřelu vymetena a rozeseta na místě použití. Na každém identifikačním kolečku je specifické číslo hlavice, pod kterým je hlavice zaregistrována a podle kterého je poté dohledatelný konkrétní policista. Nové tasery jsou navíc pořizovány s přídavnými videokamerami zaznamenávající průběh zákroku. Těchto skutečností jsou si policisté velmi dobře vědomi. Lze souhlasit, že možnost zasahujícího policisty vnímat intenzitu a sílu zásahu na osobu, proti níž je veden, může být ve srovnání s jinými donucovacími prostředky snížena. Je však třeba stále mít na paměti, že taser je užíván až jako předposlední možný prostředek použití síly (před zbraní), podmínky pro jeho užití jsou tak značně zpřísněny.

Ve Vaší zprávě zcela absentuje nutná komparace s dalšími možnostmi použití síly, tedy použitím alternativních donucovacích prostředků, přičemž jejich působení je často podstatně invazivnější, následky dlouhodobější a zmiňovaný stresový faktor obdobný. Jakékoli použití síly (donucovacího prostředku) je spojeno se zdravotními riziky, přičemž je bezpodmínečně nutno komparovat tato rizika nejen v obecné rovině, ale i ve vztahu ke konkrétní situaci, tedy i nebezpečí ohrožení dalších osob.

Pro ilustraci lze uvést zjednodušenou komparaci s použitím teleskopického obušku, který policistu nutí prostředek použít v kontaktní vzdálenosti, což výrazně zvyšuje nebezpečí, a tedy jej nutí tento prostředek použít s vyšší intenzitou, aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem. Zranění, které hrozí při použití obušku, mohou zahrnovat i velmi vážná, případně i život přímo ohrožující poranění, tedy zhmožděnin, zlomenin, zranění hlavy apod. Navíc se použití jiných donucovacích prostředků vztahuje k fyzickým dispozicím policisty a intenzita je velmi obtížně kontrolovatelná a řízená. **Naproti tomu donucovací prostředek taser užívá pouze přesně definovanou energii k překonání resistance a jeho použití je možné efektivně kontrolovat a vyhodnotit.** Prostředek taser není určen k překonávání rezistence působením bolesti, ale blokováním toku informací v nervovém řečišti a jejich nahrazením kontrakčním povel. Doba trvání účinku je přesně omezena a dále nepokračuje, na rozdíl od jiných donucovacích prostředků, zejména úderových. Rovněž je eliminováno riziko alergických reakcí na látky obsažené v slzotvorných prostředcích.

Je nezpochybnitelné a doložitelné, že používání donucovacího prostředku taser výrazně snižuje počet vážných zranění, a to jak policistů, tak subjektů, proti kterým byl použit, právě v komparaci s alternativním použitím jiných prostředků.

Pokud uvádíte, že zákonná kritéria pro použití taseru se neblíží kritériím pro použití zbraně, ale jsou stejná jako u donucovacích prostředků, opět s Vámi musím nesouhlasit. Skutečnost, že v zákoně nejsou vyjmenovány jednotlivé situace, za kterých je možné taser použít (jako tomu je v ustanovení § 56 zákona o Policii České republiky), neznamená, že policista je oprávněn použít taser za obecných podmínek podle ustanovení § 53 odst. 1 zákona o Policii České republiky bez

dalšího. Takový pohled je velmi zjednodušující, založený na čistě jazykovém výkladu zákona. Jak jsem již uvedl ve svém dopise ze dne 5. ledna 2016, taser lze použít až v situaci, kdy je zjevné, že jiný donucovací prostředek by nestačil k dosažení účelu zákroku. Jinými slovy řečeno to znamená, že při zákroku, při němž jiné donucovací prostředky nevedou k zabránění aktivního odporu, je použití taseru poslední alternativou k použití střelné zbraně.

Za poměrně nadsazené považuji konstatování, že se Vám nezdá, že by se zásada subsidiarity nějak promítla do předpisů Policie České republiky nebo názorů policistů, a že převládá názor, že taser je velmi bezpečný a měl by se více používat. Jak jsem již uvedl ve svém dopise, neexistuje interní akt řízení, který by stanovil okolnosti a podmínky kdy a který donucovací prostředek má být použit, neboť zkrátka jakákoliv kazuistika je v této věci nežádoucí. Primárně se tedy policista rozhoduje na základě užití zásad přiměřenosti a subsidiarity stanovených zákonem. **Nevidím žádný reálný důvod, proč by měla být zásada subsidiarity promítnuta interními akty řízení, když je zcela jasně a zřetelně definována zákonem o Policii České republiky.** To odporuje legislativním pravidlům pro tvorbu nejen interních aktů řízení Policie České republiky.

V metodické příručce ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR k používání donucovacích prostředků a zbraně, která platí napříč celou policií, je k použití taserů uvedeno následující:

*„Ačkoliv je taser zařazen mezi vrhací prostředky mající povahu střelné zbraně, neznámá to, že by pro taser neplatila **zdůrazněná zásada subsidiarity** podle § 53 odst. 4 zákona o policii, podle které je policista oprávněn použít elektrický donucovací prostředek pouze, pokud by použití jiného donucovacího prostředku zjevně nebylo dostatečné k dosažení účelu sledovaného zákroku. Jinými slovy řečeno to znamená, že **při zákroku, při němž jiné donucovací prostředky nevedou k zabránění aktivního odporu, je použití taseru poslední alternativou k použití zbraně.** Policista jej tudíž použije, pokud není v konkrétní situaci možno použití jiného donucovacího prostředku, např. hmaty, chvaty, údery, obušek či slzotvorný prostředek.“*

Z tohoto zřetelně vyplývá, že je ze strany Policie České republiky kladen velký důraz na zásadu subsidiarity. Ostatně to vyplývá i ze samotného zákroku policistů ve Fakultní nemocnici Olomouc, kde se policisté nejprve snažili zajistit pana [REDAKCE] donucovacími prostředky s mírnějším dopadem na jeho integritu a až poté přistoupili k použití taseru. To vyplývá také z vyjádření nstržm. Trčky: „Mohlo by pak dojít k ohrožení personálu i dalších pacientů. Taser byl prostě jedinou možnou volbou.“

Domnívám se, že není seriózní používat nepodložené domněnky a spekulace, neboť skutečnost, že u policie není dodržována zásada subsidiarity ve vztahu k taserům, nevychází ani z obsahu vzdělávacích programů na donucovací prostředek taser, ani ze samotného zákroku ve fakultní nemocnici.

Snahu Policie České republiky více používat taser jste si zřejmě nesprávně vyložila, neboť tím v žádném případě nemělo být myšleno, že by se užití taseru mělo aplikovat rozšiřujícím způsobem ve vztahu k podmínkám jeho užití. Snaha více používat taser znamená rozšíření vybavenosti taserem i jiných organizačních článků policie. Tato snaha vychází ze Základních zásad OSN při použití síly a střelných zbraní donucovacími složkami, ze kterých plyne mimo jiné doporučení vládám a policejním složkám rozvinout co nejširší škálu nástrojů a vybavit policejní složky různými typy zbraní a střeliva, které by **umožnily odstupňovaný přístup při použití síly a střelných**

zbraní. Vzhledem k tomu, že taser je poslední alternativou k použití zbraně a mnohdy může jejímu použití zabránit, plní náležitě právě funkci *odstupňování použití síly*.

2. Výcvik policistů k používání taseru

Ve své zprávě ve vztahu k výcviku policistů uvádíte následující: „*Samotný výcvik policistů je v současné době zatížen třemi základními nedostatky. V první řadě nedostávají policisté v rámci výcviku úplné a reálné informace o nebezpečnosti taseru, který v důsledku toho považují za neletální donucovací prostředek, aniž by si byli vědomi skutečných a reálných rizik spojených s jeho používáním. Ve výcviku policistů v tomto ohledu taktéž chybí důraz na zvláštní opatrnost při zásahu vůči osobám s rizikovými faktory.*“

Výcvik policistů k použití donucovacích prostředků představuje obecnou podmínku (dle § 51 zákona o Policii České republiky) pro reálné použití ze strany policistů. Každý tento výcvik představuje soubor vědomostí a dovedností, které jsou potřeba pro zákonné a bezpečné použití všech donucovacích prostředků, potažmo zbraně. S ohledem na tuto skutečnost jsou do obsahu výcviku zahrnuty právní podmínky použití donucovacích prostředků, podmínky a informace výrobce a v neposlední řadě i základní taktické dovednosti. Komplexní obsah jednotlivých výcviků má za cíl vycvičit policistu tak, aby použití donucovacích prostředků a zbraně bylo oprávněné a v souladu s právním systémem ČR. Tento aspekt a cíl je samozřejmě naplňován i u donucovacího prostředku taser.

Zdravotní rizika a jejich návaznost na použití donucovacího prostředku taser jsou obsažena v povinném proškolení policistů, kteří jsou vybaveny tímto donucovacím prostředkem a jsou oprávněni jej používat. Obsah těchto proškolení je přitom pravidelně aktualizován tak, aby byl v souladu se současným vědeckým a lékařským poznáním. Aktualizace i základní nastavení obsahu proškolení zdravotních rizik má přímou souvislost s vybranými ustanoveními zákona o Policii České republiky, a to zejména vymezením donucovacího prostředku, jeho oprávněností jej použít, povinnostmi policisty k použití donucovacího prostředku a zvláštními omezeními.

Obsah proškolení včetně obsahu proškolení se zdravotními riziky odpovídá v současnosti platné právní úpravě. Policie České republiky při stanovení zdravotních rizik přihlížela zejména k ustanovení § 58 zákona o Policii České republiky a standardům stanovených výrobcem. Toto ustanovení stanoví výčet osob, proti kterým zákon obecně považuje použití vyjmenovaných donucovacích prostředků a zbraně za nepřiměřené. Jedná se o osoby, které svou přirozenou fyzickou nebo psychickou konstitucí představují pouze nízké riziko pro zasahujícího policistu a současně u nich hrozí v důsledku zákroku zvýšené riziko vážnější újmy na jejich fyzickém či psychickém zdraví. U všech těchto osob zákon stanoví podmínku **zjevnosti** tohoto jejich stavu, jinak by omezení nebylo fakticky splnitelné. Právě zjevnost vymezuje i možné zdravotní rizika, které je policista v rámci služebního zákroku schopen identifikovat a zpracovat pro dosažení účelu sledovaného zákroku.

Předmětná zpráva uvádí údajný rozpor ve stanovisku lektorů ve vztahu ke kardiostimulátorům. Nejedná se však o rozpor, pouze o špatně interpretovanou shodnou informaci. Prostředky taser X26, X26P, X2, které jsou užívány bezpečnostními sbory na území České republiky, využívají pulsů o velmi nízkém proudu, pro (pro taser X26 se jedná o 0.0021 A). Užívané kardiostimulátory mají implementovanou podstatně vyšší úroveň ochrany, a proto je prostředek taser neovlivní.

Teoretickou výjimkou jsou nejstarší verze kardiostimulátorů, které jsou však s jejich končící životností u pacientů průběžně nahrazovány. U těchto typů je možné, že při indikaci vnějšího výboje dojde k přepnutí do podpůrného módu, obdobně jako při průchodu bezpečnostními rámy. Tento efekt není pro pacienta rizikový. Jednotná interpretace ve vztahu vlivu taseru na kardiostimulátor však bude ze strany gestora předmětného vzdělávání ujednocena, jakož i rozšíření informovanosti o zdravotních rizicích, které v souvislosti s použitím donucovacího prostředku taser mohou nastat u osob s rizikovými faktory.

Souhrnem můžeme konstatovat, že v rámci Policie České republiky je proškolení rozděleno na:

- proškolení základní k vybraným donucovacím prostředkům – všichni policisté ve výkonném směru bez ohledu na zařazení a výkon činnosti,
- proškolení uživatelské pro vybrané donucovací prostředky – pro uživatele donucovacího prostředku např. taser, vrhací prostředky, služební pes,
- proškolení za účelem provádění výcviku – zejména pro policisty, kteří jsou oprávněni k provádění školení a vedení výcviku,
- proškolení vedoucích pracovníků – pro vedoucí a zástupce základních organizačních článků, kteří provádí vyhodnocení použití donucovacího prostředku a zbraně.

Nesouhlasím rovněž s Vaší poznámkou směřující k výběru policistů, kteří budou mít v držení donucovací prostředek taser, a to v návaznosti na uvedenou míru vysoké odolnosti vůči stresu. Míra odolnosti vůči stresu je **základním atributem pro vstup (přijmutí) do služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru**. Tento atribut je naplněn u každého z policistů, přičemž každý policista je oprávněn použít donucovací prostředky, k jejichž používání byl vycvičen.

Dále máte za to, že není dostatečné proškolit k používání taseru pouze ty policisty, kteří jej mají fyzicky v držení. Považujete za nezbytné, aby bylo školení rozšířeno také na kolegy těchto policistů a jejich nadřízené, kteří v praxi mohou přijít s taserem do styku, případně mají povinnost kontroly používání taseru podřízeným policistou.

Jak již bylo výše uvedeno, každý policista je v rámci základní odborné přípravy seznámen s komplexní problematikou donucovacích prostředků a to i s donucovacím prostředkem taser. Předmětné seznámení samozřejmě nepředstavuje tak podrobné informace, kterými disponuje uživatel, jelikož je to v tomto případě nadbytečné, když policista nebude tento druh prostředku užívat nebo jej nemá systemizován.

Jelikož nadřízený policista je absolvent základní odborné přípravy má komplexní povědomí o problematice donucovacích prostředků včetně donucovacího prostředku taser. Dále každý nadřízený policista (zpravidla vedoucí a zástupci obvodních oddělení), který provádí následné vyhodnocení donucovacích prostředků, absolvuje kurz pro vedoucí a zástupce vedoucích výkonných organizačních článků služby pořádkové policie, jehož součástí jsou zásady vyhodnocení služebních zákroků za použití donucovacích prostředků a zbraně, tj. i donucovacího prostředku taser.

Z těchto důvodů považujeme rozsah a obsah výcviku policistů za dostatečný.

3. K šetřenému zásahu Policie ČR a následné kontrole použití taseru

Ve své zprávě dále vytýkáte, že v šetřeném případě nadřízený zasahujících policistů buď kontrolu donucovacích prostředků fakticky neprovedli, nebo ji provedli pouze ve formální rovině, neboť fakticky neměli k dispozici žádné objektivizované informace. Úřední záznamy zasahujících policistů dle Vašeho mínění postrádaly podrobnější popis událostí, na jehož základě by bylo možné posoudit přiměřenost jejich použití.

Každý nadřízený policista je povinen ve smyslu zákona o Policii České republiky provést vyhodnocení použití donucovacího prostředku, přičemž musí dodržet zákonem stanovené podmínky. Toto vyhodnocení provede v době zjištění všech potřebných informací směřujících k řádnému objasnění věci, přičemž přihlíží ke konkrétní situaci a okolnostem provedení zákroku.

Obecně informace k faktickému vyhodnocení získá nadřízený z údajů zaznamenaných v paměti taseru o datu, času a délce každého výboje, popřípadě z kamerového záznamu, ze zpracovaných úředních záznamů a případně z ústního vyjádření policistů. Úřední záznam o použití donucovacího prostředku taser obsahuje povinné údaje, zejména o délce cyklu, počtu cyklů a vzdálenosti mezi policistou a osobou, proti které je služební zákrok prováděn. Dále je jeho součástí i strukturovaný popis okolností služebního zákroku (prostředí, podmínky použití prostředku, oblečení, popis zranění, zdravotní komplikace, přijatá opatření atd.) a obrazová příloha zakreslení míst zásahu donucovacím prostředkem taser. Každé použití taseru je navíc sledováno odborem vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR, při kterém dochází ke zjišťování podrobných informací o okolnostech zákroku, způsobu použití taseru a další relevantní informace. Kontrola použití donucovacího prostředku taser tudíž nikdy neprobíhá pouze na úrovni přímého nadřízeného zakročujícího policisty.

Předložená zpráva přesně neidentifikuje druh úředního záznamu a uvedený popis je velmi zavádějící a nepřesný, např. nelze souhlasit s tvrzením spojitosti mezi časem jednotlivých impulsů donucovacího prostředku a následným hodnocením oprávněnosti. Oprávněnost použití donucovacího prostředku vychází ze zákonných norem a délka jednotlivých impulsů spíše souvisí s hodnocením přiměřenosti.

V daném konkrétním případě se věci bezodkladně začala zabývat Generální inspekce bezpečnostních sborů, orgán institucionálně zcela nezávislý, jenž posuzuje zákrok nejen z hlediska trestněprávních norem, ale **rovněž posuzuje dodržení norem policejního práva a interních aktů řízení, a to za účelem vyhodnocení případného postoupení věci z důvodu, že jde o skutek, který by mohl být posouzen jako jednání, které má znaky přestupku či kázeňský přestupek.** Je zřejmé, že kontrola použití taseru přímým nadřízeným je v takovém případě pouze formální záležitostí, neboť zcela zásadní a stěžejní je stanovisko, resp. právní kvalifikace, Generální inspekce bezpečnostních sborů. Policisté přitom podali poměrně podrobné vysvětlení před policejním orgánem Generální inspekce bezpečnostních sborů podle ustanovení § 30 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů. V této souvislosti nelze odhlédnout od skutečnosti, že úmrtí osoby, vůči níž je zakročováno, je výrazným stresovým faktorem pro samotné policisty, a tudíž trvat pouze z formálních důvodů na podrobném sepsání úředního záznamu znovu pro účely vyhodnocení nadřízeným policistou je ve vztahu k těmto policistům nepřiměřené a kontraproduktivní. Samozřejmě ve chvíli, kdy ve věci není Generální inspekce bezpečnostních sborů činná, je nutné trvat na faktické a podrobné kontrole zákroku. Ostatně v takovém případě by měl přímý nadřízený a odbor vnitřní kontroly přístup k datům uloženým v paměti taseru, což kontrolu značně objektivizuje.

Na základě výše uvedených skutečností, tj. možných zdrojů informací a jejich povahy, které jsou nadřízenému policistovi k dispozici pro vyhodnocení použití donucovacího prostředku, musíme konstatovat, že obecně jsou informace pro řádné vyhodnocení použití donucovacích prostředku v návaznosti na zákon o Policii ČR dostatečné.

Ve své zprávě dále uvádíte, že *pro posouzení chování pacienta je nezbytné usilovat o co nejvyšší objektivitu*. V této souvislosti musím konstatovat, že účelem jakékoliv kontroly použití síly policistou je posouzení jeho zákonnosti a přiměřenosti. Podle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva je při posuzování souladu zákroku s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod **rozhodující vždy subjektivní vnímání zakročujících osob**. Evropský soud pro lidská práva konstatoval: „*Použití smrtící síly bezpečnostním sborem za účelem dosažení některého z cílů uvedených v čl. 2 odst. 2 Úmluvy, může být ospravedlněno, pokud je založeno na čestném přesvědčení, které se z mnohých důvodů jeví jako správné v době události, i když se později ukáže jako chybné. Tvrdit opak by znamenalo uložit státům a příslušníkům bezpečnostních sborů nerealistický úkol, jehož plnění by s sebou neslo nebezpečí ohrožení jejich životů a životů jiných osob*“.⁵ Jinými slovy řečeno to znamená, že při právním posuzování zákroku policistů je potřeba situaci **hodnotit z toho úhlu pohledu, jak se policistům jevila v okamžiku, kdy museli o zákroku rozhodnout**. Posouzení musí vycházet z toho, jaké informace měli policisté v daném okamžiku k dispozici a jaké vyhodnocení se jevílo jako logické a rozumné.

Dále uvádíte, že považujete za *nesprávnou praxi kontrolních orgánů Policie České republiky, dle níž případy prošetřované GIBS po jejich uzavření z trestněprávního hlediska často neprojdou systémem vnitřní kontroly krajského ředitelství*.

Osobně bych byl nakloněn analýze zákroku odborem vnitřní kontroly po uzavření případu z trestněprávního hlediska. Generální inspekce bezpečnostních sborů je však policejní orgán ve smyslu trestního řádu, který vede trestní spis, a tudíž argumentuje, že ustanovení § 65 trestního řádu nedovoluje odborům vnitřní kontroly Policie České republiky nahlížet do trestních spisů, pokud daný skutek není postoupen k projednání v kázeňském řízení. Zajišťovat důkazní prostředky však přirozeně zpravidla nelze simultánně dvěma subjekty najednou (například předmětný taser nelze zajistit jak policejním orgánem GIBS, tak odborem vnitřní kontroly). Informace, které lze zjistit i při probíhajícím šetření Generální inspekcí bezpečnostních sborů, jsou samozřejmě odborem vnitřní kontroly zjišťovány.

Zpracovala: [REDACTED]

[REDACTED]
genmjr. Mgr. Bc. Tomáš Tuhý
policejní prezident

⁵ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Andronicou a Constantinou proti Kypru ze dne 9. října 1997, sp. zn. 25052/94.